

El compromís ètic de les cures a la societat del malestar

Després de setmanes de “desencontres” justificats per ambdues parts, el primer divendres laborable del mes d'abril aconseguim mantenir la cita entre la treballadora social del centre de dia i un servidor. Res de nou ni extraordinari, la tècnica vol traslladar-me la devolutiva del PIAI de la meua mare —maleïts acrònims que només serveixen per a no entendre'ns quan parlem—, les notes del col·le de M. Cinta durant el darrer any. Aquest Pla Individual d'Atenció Integral (PIAI) ve a confirmar les sospites més evidents, M. Cinta es va desconstruint adequadament amb el pas dels dies i les setmanes, llei de vida. Des de la peixera on mantenim l'entrevista espio per la cua de l'ull a la meua mare, la veig asseguda a la seva taula pintant les làmines de dibuixos amb el traç lent i pausat dels que ja van deixar enrere la pressa i les urgències. És un altre ritme vital, és el temps dels que no pateixen cronofòbia, és el temps que transcorre segons el previst, sense alterar res ni ningú. Un cop repassats tots els ítems de l'informe, Cristina i jo —així es diu la treballadora social— encetem la conversa interessant, allà on resideixen totes les pors i els dubtes que depara un futur irremediable, allà on s'albira l'impacte de la desconstrucció sobre una xarxa familiar ja tensada, que no admet lleu ni descans dels cuidadors/es. M'aturo un instant a pensar en aquesta vulnerabilitat sobrevinguda i he de reconèixer la sort d'estar al costat de Marta, tot l'esforç abocat en la cura a la meua mare seria impossible sense les cures de la meua parella cap a mi.

Fa uns dies, un diari de tirada estatal plantejava a les seves pàgines d'opinió el debat sobre les cures a la societat actual, i afegia com aquest era un debat no resolt que disparava l'arousal i el malestar social. Què en fem dels nostres grans? Hi ha algú capaç d'explicar com haurien d'evolucionar i dotar-se les polítiques públiques si no volem deixar a ningú enrere, si volem ser el govern de tothom? Entre els i les participants en aquell debat apareixien dos visions sobre els deures de les cures que esdevenen transversals al llarg de tota la discussió: cuidem perquè volem o perquè no hi ha més remei?; cuidar els nostres grans acaba sent una obligació moral que va més enllà de l'afecte i el vincle?; si no cuidem per amor, podem cuidar per justícia, per compromís, per llibertat o solidaritat? Les cures han de recaure majoritàriament en les dones, és una qüestió de gènere?; si les cures deixen de ser una obligació moral individual, el nostre Estat del Benestar pot delegar i privatitzar en la família allò que s'hauria d'entendre com un deure col·lectiu? En resum, les cures afecten l'àmbit privat de les persones o les famílies, o ans al contrari, és un compromís ètic col·lectiu i social sorgit del nostre benestar?

A les alçades de segle XXI que ha-

bitem, el model de cures vigent segueix caracteritzant-se per dues peculiaritats que, com a societat, hauríem de poder superar amb el suport de les polítiques públiques: la concepció de les cures com un assumpte que pertany a l'esfera privada de persones i famílies (la qualitat i intensitat de les quals venen definides pels diferents poders adquisitius); i dos, les cures segueixen sent una

“El termini actual de tot aquest procediment arriba als 400 dies de mitjana, i l'objectiu del pla és reduir-lo als 60 dies”

qüestió de dones, majoritàriament grans, vulnerables i no remunerades per la seva feina. Les dades de l'Informe Social de Catalunya 2025 elaborat pel Departament de Drets Socials i Inclusió ho deixen molt clar: “Les cures informals continuen sent el pilar del sistema d'atenció a la dependència, amb 150.780 cuidadores que assumeixen el 69 % de les hores de cura, un treball no remunerat equivalent al 4,1 % del PIB català i amb una clara dimensió de gènere”.

Més enllà de les xifres, però, també amb la perspectiva que aquestes ens donen a l'hora de poder interpretar i analitzar la realitat i els seus problemes, aquest és un debat que com a societat no podem eludir i que les tendències demogràfiques no fan més que avançar-ne la seva dimensió i magnitud. El passat mes d'abril, la Conselleria de Drets Socials i Inclusió de la Generalitat presentava el Pla CURA. Aquest pla persegueix agilitzar tot el procediment de valoració, elaboració dels plans individuals (PIA), i la percepció de la prestació econòmica corresponent —sempre que s'opti per una prestació econòmica i no per un recurs, llavors la cosa canvia. El termini actual de tot aquest procediment arriba als 400 dies de mitjana, i l'objectiu del pla és reduir-lo als 60 dies. La recent notícia de poder disposar de nou pressupost des de 2023 fa pensar en una implementació del pla i una agilització dels terminis que ha de millorar la situació de les famílies amb la percepció de les prestacions econòmiques de manera més àgil i ràpida.

Cal, però, fer aturar aquesta transformació del model a nivell més local, a l'àmbit més proper a la gent, allà on es viu i on s'habita un paisatge que és el propi i el que ens arrela

Josep Maria Beltran Subirats
licenciat en història, educador social i regidor del PSC a Roquetes

a la nostra biografia. El cas de Roquetes és un cas greu per dimensió demogràfica, per manca de recursos d'atenció, per manca de voluntat política a l'hora de revertir situacions del tot inacceptables.

En el seu assaig *No tengo tiempo. Geografías de la precariedad*, el sociòleg Jorge Moruno fa la següent afirmació en parlar del model de cures: “La crisis de los cuidados que hoy se manifiesta entrecruzada con la crisis del trabajo es la crisis del modo de acumulación capitalista, que para poder seguir acumulando necesita sostenerse sobre el trabajo reproductivo, pero, al mismo tiempo, el propio proceso de acumulación desestabiliza el terreno sobre el cual puede desarrollarse la reproducción social”. Cal repensar el model de les cures i deixar de generar tanta precarietat partint d'aquell principi que regeix el nostre Estat de Benestar: aportar pel que s'ingressa i rebre pel que es necessita.

L'edició digital del SETMANARI L'EBRE publica la versió original i sencera d'aquest article. Espero que el trobeu interessant.

Comarca	Població de 65 o més	Places en centres de dia	Places en residències	Taxa de cobertura
Baix Ebre	18.716	128	423	2,94 %
Montsià	15.845	136	480	3,89 %
Ribera d'Ebre	5.835	67	206	4,68 %
Terra Alta	3.320	41	79	3,61 %